

ضرب المثل های جهان وجدان مانند غلغلک است: بعضی ها از آن می ترسند و برخی نمی ترسند.

● **ضرب المثل ایتالیایی** ●

مصاحبه

باز این چه شورش است!

گفت‌وگو با هنرمند گرامی، آقای علی اکبر اصلاح پذیر

گفت وگو / محمد رجبی

پدربزرگم می پذیرد. یک روز پدرم با بخشو نزد پدربزرگم می آیند و بخشو قطعه ای می خواند که پدربزرگم شیفته صدایش می شود. **چه جالب. پس به این شکل پدربزرگان با بخشو آشنا می شود؟** پرسش به جایی کردید، چون زندگی اهالی بندر به دریا وابسته است؛ این حرکات از دریا گرفته شده و موج دریا را تداعی می کند. وقتی سینه زن به سمت داخل دایره می رود، نماد جذر دریا (کم شدن آب) و وقتی به سمت بیرون می آید نماد مد دریا (پر شدن)، دستهایی که از پایین می آید بیانگر پاروست که از زیر آب درآمده و باز به آب دریا که سینه سینه زن است می خورد. همچنان که پارو زده می شود، سینه زن که قایق فرض شده به جلو رانده می شود. هرچه حرکت پارو تندتر شود، ریتم سینه زنی هم تند می شود.

آقای اصلاح پذیر، در موسیقی سور بوشهری هم این نمادها و نشانه ها رعایت می شود؟ در اکثر آیین ها از محیط زندگی الهام گرفته می شود. **همانطور که فرمودید از ۴۱ سال پیش که این مراسم در کازرون اجرا می شود در برپایی آن و تامین هزینه و هماهنگی**

آقای مصطفی گراشی، او هم مانند مرحوم بخشو از مسجد دهدشتی ها شروع کرد و همچنان پیشواز است. جالب اینکه تحول خوبی در نوحه ها از نظر اشعار و آهنگ به وجود آمده، جا دارد که از زنده یاد استاد عبدالحسین خرمایی نام ببرم که در این تحول نقش ارزنده ای داشته اند. **جناب اصلاح پذیر، نوحه سرا و آهنگساز مطرح امروز بوشهر کیست؟** آقای استاد محمود موجی، نوحه های بسیار زیبایی سروده، ایشان از تحصیلات عالی برخوردارند و مسلط به زبان پارسی و صنایع ادبی. **چند ساله که شما نوحه خوان این مراسم شده اید؟** من از ۹ سالگی با حمایت و تشویق پدرم، پیش نوحه خوان شدم.

پیش نوحه خوان یعنی چه و چه نقشی دارد؟ وظیفه پیش نوحه خوان این است که با نوحه های خاص، سینه زن ها را جمع می کند تا نوحه خوان اصلی وارد عرصه شود. در واقع مقدمه ایست برای اجرای اصلی. از سال ۱۳۶۸ خورشیدی با مهاجرت نوحه خوان اصلی آقای محمدصادق معینی به شهرستان اهواز، من نوحه خوان شدم.

آقای معینی، هنوز هم به نوحه خوانی ادامه می دهند؟ بله ایشان در هیئت بوشهری های مقیم اهواز، در این عرصه فعالیت دارند. **اشعاری که شما در نوحه ها می خوانید از کیست؟** از شادروان پدربزرگم، ناخدا عباس، سیدعلی مهمنیان، آقای دشتی فرد، آقای محمدعلی اصلاح پذیر و سروده های خودم. **جناب اصلاح پذیر، آهنگ این نوحه ها را چه کسی می سازد؟** نوحه های قدیمی که پیشتر اجرا شده، همه آهنگ داشته اند، اشعار جدید را خودم آهنگ سازی می کنم.

شما برای یک فیلم مستند؛ موسیقی متن ساختید، اگر ممکنه توضیح دهید ؟ بله، فیلمی با عنوان «شهر سوخته»، برای مرکز خوزستان ساخته شد که من موسیقی آن را نواختم.

چگونه برای هفت هزار سال پیش و تمدن کهن آهنگ ساختی؟ من حدود پنج ماه در زابل به تحقیق و مطالعه پرداختم؛ آهنگ های بومی آنجا را گوش دادم و بررسی نمودم تا این موسیقی را ساختم، این فیلم بارها از شبکه خوزستان و شبکه سراسری ۴ پخش شده!

آقای اصلاح پذیر، سیاستگزارم که این وقت را به من دادید، در پایان اگر سخنی دارید بفرمایید. با تشکر از شما آقای رجبی که این فرصت را برایم فراهم ساختید. ناگفته‌هایی هست که مجال گفتنش نیست ولی به اختصار باید گفت؛ هیئت های زیادی در کازرون و سایر جاها از این سبک تقلید می کنند که شوربختانه نسبت به آن آگاهی ندارند و در برخی جاها به این سنت آسیب رسانده اند. چه از نظر شکل و محتوا و معیارهای جذب مخاطب. امیدوارم که این مسایل آسیب شناسی گردد. من در خدمت عزاداران کازرونی که می خواهند این شیوه را اجرا نمایند هستم و حاضرم با آنها همکاری نمایم. در خاتمه از همه عزیزانی که از بدو تأسیس این مراسم در کازرون یا ما همکاری داشته اند و موجبات دلگرمی ما را فراهم ساخته اند تشکر می کنم و از آقایان اکبر محمودی و سیدکرامت حسینی که چند سال است آموزشگاه مفید را در اختیارمان قرار داده اند و با ما همکاری نموده‌اند سیاستگزارم و آرزوی موفقیت روزافزون برای شما و کارکنان روزنامه طلوع دارم.

بعد از مشهور شدن، رابطه ایشان با پدر و پدربزرگان چگونه بود؟ شادروان بخشو هرچه پیشرفت می کرد و محبوبیت می یافت، به پدربزرگم نزدیکتر می شد و بارها گفته بود بعد از پروردگار، مدیون آقایان محمود و غلامرضا اصلاح پذیر هستم. رابطه ایشان با پدربزرگم چنان بود که به مناسبت درگذشتش به کازرون آمد و در مراسم ختم و ترحیمش نوحه خوانی کرد.

روح هر سه شاد، جناب اصلاح پذیر! زنده یاد بخشو به جز سروده های پدربزرگان؛ اشعار دیگر شعرا هم می خواند؟ بله، از اشعار زنده یاد ناخدا عباس دریانورد که هم نوحه سرا بود و هم آهنگساز و نوازنده چیره دست پیانو؛ بسیاری از تم های نوحه ها را از کشورهایی که سفر می کرد می آورد؛ مثل راک هندی و چند آهنگ دیگر که آنها را با نوای ایرانی تلفیق می کرد و آثار بدیعی می ساخت. دیگر مرحوم سیدعلی مهمنیان از فرهنگیان خوش ذوق؛ نوحه سرا و آهنگساز و نوحه خوان بود، شادروان محمد شریفیان، نوحه سرا و نوحه خوان مسلط.

زمانی که از بوشهر آمدید، این سبک عزاداری که در فرم و محتوا با شیوه عزاداری مرسوم تفاوت داشت، مورد توجه اهالی کازرون قرار گرفت؟ از سال ۱۳۵۴ که هیئت بوشهری های مقیم کازرون؛ در محله «گنبد» خیابان دارالسلام راه اندازی شد، مورد استقبال قرار گرفت و روز به روز بیشتر به آن علاقه‌مند شدند.

آقای اصلاح پذیر، دلیل علاقه مردم به این نوع عزاداری چیست؟ به چند دلیل، اول اینکه از تنوع اشعار و آهنگ و ریتم های مختلف برخوردار است به گونه ای شبیه یک کنسرت موسیقی است و ضرب آهنگ یا ریتم این ارکستر به همان داستانی است که بر سینه فرود می آید که متروتم یا سرعت ریتم؛ توسط نوحه خوان تنظیم و کنترل می شود. **به عبارتی نوحه خوان، رهبری ارکستر را به عهده دارد، درست؟** بله، همین است که شما گفتید. نوحه اول با آهسته ترین ریتم اجرا می شود و هرچه به جلو می رود، ریتم تندتر می شود تا به واحد (تک ضرب) می

قسمت اول

تحریف واقعه عاشورا از دیدگاه شهید علامه مطهری

این چیزی نبوده است. این قضیه را من مکرر شنیده‌ام و لابد شما هم شنیده‌اید و حاجی نوری در مقدمات قضایا آن را نقل کرده است.

ادامه دارد....

غالباً، همان‌هایی است که مرحوم حاجی نوری هم از آنها ناله کرده است، و حتی این مرد بزرگ صریحاً می‌گوید امروز باید عزای حسین را گرفت، اما در عصر ما برای حسین یک عزای جدیدی است که در گذشته نبوده است و آن عزای جدید، برای این همه دروغ‌هایی است که درباره حادثه کربلا گفته می‌شود و هیچ کس جلوی این دروغ‌ها را نمی‌گیرد. به این مصیبت حسین بن‌علی باید گریست نه برای شمشیرها و نیزه‌هایی که در آن روز بر پیکر شریفش وارد شد.

روضه‌های دروغ

و در مقدمه کتاب هم نوشته است که فلان عالم بزرگ از علمای هندوستان نامدای به من نوشته و از روضه‌های دروغی که در هندوستان خوانده می‌شود شکایت کرده و از من خواست کرده است که کاری کنم و کتابی بنویسم که جلوی روضه‌های دروغ در آنجا گرفته شود. بعد مرحوم حاجی می‌نویسد، این عالم هندی خیال کرده است که روضه خوان‌ها وقتی به هندوستان می‌روند دروغ می‌گویند نمی‌دانم که آب از چشمه گل آلوده است و مرکز روضه‌های دروغ، کربلا و نجف و ایران است و همین مراکز تشیع، مرکز روضه‌های دروغ هستند. حالا من برای نمونه یک قسمت‌هایی را بیان می‌کنم که بعضی از این‌ها مربوط به وقایع قبل از عاشورا، بعضی‌ها مربوط به وقایع بین راه، بعضی‌ها مربوط به ایام اقامت در محرم، بعضی از آن مربوط به ایام اسارت و بعضی‌ها هم مربوط به ائمه، بعد از قضایای

معرفی حاج میرزا حسین نوری(ره)
مرحوم حاج میرزا حسین نوری اعلی‌الله مقامه، استاد مرحوم حاج شیخ عباس قمی و مرحوم شیخ علی اکبر نهانندی در مشهد و مرحوم حاج شیخ محمد باقر بیرجندی محدث، مرد بسیار فوق‌العاده‌ای بوده است. محدثی است که در فن خودش فوق‌العاده متبحر بوده و حافظه ای بسیار قوی داشت. مردی با ذوق و بسیار با شور و حرارت و با ایمان بوده است. گو این که این مرد بعضی از کتاب‌هایی را که نوشته در شان او نبوده و علمای وقت هم ملامتش کردند. ولی معمولاً کتاب‌هایش خوب است مخصوصاً کتابی در موضوع منبر نوشته است به نام "لؤلؤ و مرجان" که با این که کتاب کوچکی است ولی فوق‌العاده کتاب خوبی است. در این کتاب راجع به وظایف اهل منبر سخن گفته است. همه این کتاب در دو فصل است. یک فصل آن درباره «اخلاص» یعنی خلوص نیت است. یعنی شرط گوینده، خطیب، واعظ، روضه‌خوان در منبر این است که خلوص نیت داشته باشد. پایه دوم «صدق» است و در اینجاست که موضوع راست گفتن و دروغ گفتن تشریح شده و انواع دروغ‌ها را چنان بحث کرده که من خیال نمی‌کنم در هیچ کتابی درباره دروغ و انواع آن به اندازه این کتاب بحث شده باشد و شاید نظیر این کتاب در دنیا وجود نداشته باشد، که این مرد تاجر از خود نشان داده است. این مرد بزرگ در همین کتاب نمونه‌هایی از دروغ‌هایی که معمول است و به حادّه تاریخی کربلا نسبت می‌دهند ذکر می‌کند. آنچه که من می‌گویم